

MUKADIMAH
YANG BERHORMAT MENTERI PEMBANGUNAN
BELANJAWAN KEMENTERIAN PEMBANGUNAN

SESI MUSIM PERMESYUARATAN KE-14
MAJLIS MESYUARAT NEGARA 2018

PADA
Hari Sabtu, 22hb. Jamadilakhir 1439H
Bersamaan dengan 10hb. Mac 2018M

BERTEMPAT
DEWAN PERSIDANGAN BANGUNAN DEWAN MAJLIS

Bismillahirrahmannirrahim

Alhamdulillah Rabbil 'Alameen Wassalaatu Wassalamu 'Ala Asyrafil Mursaleen Sayyidina Muhammad Wa'ala 'Aalihee Wasahbihee Ajma'een.

Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh

Yang Berhormat Pengerusi dan Ahli-Ahli Yang Berhormat,

Terima kasih Yang Berhormat Pengerusi bagi memberikan kaola peluang menyampaikan mukadimah belanjawan Kementerian Pembangunan bagi tahun 2018/2019 untuk dikongsikan bersama di Dewan Yang Mulia ini.

Mukadimah ini antara lain akan menjelaskan mengenai Peruntukan Kewangan 2018/2019, Kutipan Hasil dan Tunggakan; Kertas Kerangka Dasar, Hala Tuju dan Perancangan Kementerian; Pencapaian; dan Cabaran Kementerian ini dalam menangani isu-isu semasa dan yang akan datang.

PERUNTUKAN KEWANGAN 2018/2019

Alhamdulillah, bagi pihak Kementerian Pembangunan kaola mengucapkan terima kasih kepada Kerajaan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam yang telah menyukong peruntukkan sejumlah B\$ **807,279,690.00** bagi perbelanjaan Tahun Kewangan 2018/2019 Kementerian Pembangunan yang disenaraikan seperti berikut:-

- \$101.1 juta disediakan untuk gaji kakitangan;
- \$108.6 juta untuk Perbelanjaan Berulang-ulang iaitu bertambah kira-kira sebanyak \$8.2 juta daripada tahun kewangan 2017/2018; yang antarlainnya mengambilkira penambahan peruntukan dibawah akaun-akaun berikut:-
 - \$1.12 juta untuk Pemeliharaan jalanraya dan pengurusan estate dibawah kawalan Jabatan Kemajuan Perumahan iaitu bertambah sebanyak \$ 1 juta;
 - \$37.2 juta untuk Pemeliharaan Kemudahan Awam dan Infrastruktur seperti bekalan air, jalanraya, saliran dan pembetulan bagi kerja-kerja kemudahan awam di seluruh Negara di bawah kawalan Jabatan Kerja Raya; iaitu bertambah sebanyak \$4.45 juta
 - Dan \$7.29 juta bagi membiayai perbelanjaan pengutipan sampah di seluruh Negara dan pengurusannya di Sg Paku dibawah kawalan Jabatan Alam Sekitar Taman dan Rekreasi (JASTRE), iaitu bertambah sebanyak \$1.7 juta

- Manakala sejumlah B\$ 597.5 juta bagi Rancangan Kemajuan Negara (RKN) yang mana sejumlah \$530 juta adalah bagi membiayai perbelanjaan projek Jambatan Penghubung Daerah Brunei/Muara dan Daerah Temburong.

Bertepatan dengan tema Tahun Belanjawan pada tahun 2018/2019 iaitu **‘Perbelanjaan Produktif dan Berinovasi Memelihara Kemakmuran Negara’**, Kementerian Pembangunan berperanan penting bagi memperkukuhkan keutamaan usaha–usaha strategi bagi mendokong pertumbuhan sosio-ekonomi Negara melalui perbelanjaan secara inovatif dan produktif; dengan mengutamakan sifat berhemah.

Dengan peruntukan yang diluluskan, Kementerian Pembangunan akan meneruskan usaha secara ‘Whole Of Nation approach’ dalam melaksanakan pembangunan infrastruktur, mempraktikkan metodologi inovatif, ‘value for money’ dan ‘cost effective’ bagi menangani isu-isu dan cabaran semasa seperti isu banjir, tanah susur, pengurusan sampah, bekalan air dan pemeliharaan infrastruktur seperti sistem saliran, jalanraya, pementungan dan alam sekitar secara holistik.

Penekanan juga diberikan kepada penelitian dan pengemaskinian dasar-dasar mengikut kesesuaiannya bagi menangani isu-isu semasa dan mendokong persekitaran perniagaan yang kondusif serta pelaksanaan

projek-projek yang berimpak tinggi dan bermanfaat kepada rakyat dan pertumbuhan ekonomi secara berdaya tahan.

Yang Berhormat Pengerusi dan Ahli-Ahli Yang Berhormat Sekalian,

KUTIPAN HASIL & TUNGGAKAN

Dalam meningkatkan kutipan hasil, Alhamdulillah, setakat ini melalui inisiatif-inisiatif yang telah dijalankan, Kementerian Pembangunan telah menghasilkan kutipan sebanyak **\$87.97 juta** iaitu 75.8 peratus daripada anggaran hasil keseluruhan bagi bulan March tahun kewangan 2017/2018.

Antara usaha-usaha tersebut ialah:

- a) Memperkenalkan caj perkhidmatan (administrative charges) bagi permohonan dan pendaftaran;
- b) langkah-langkah penguatkuasaan dan memperkenalkan 'submission fees' bagi setiap permohonan yang dihadapi secara online atau melalui kaunter permohonan.

Manakala tunggakan hasil Kementerian Pembangunan sehingga bulan Mac bagi Tahun Kewangan 2017/2018 berjumlah **\$54.07 juta** iaitu **24.2%** pengurangan dibandingkan dengan tunggakan hasil sebelumnya.

KERTAS KERANGKA DASAR KEMENTERIAN PEMBANGUNAN (HALA TUJU DAN PERANCANGAN)

Ke arah mendukung dan menuju pencapaian matlamat Wawasan Brunei 2035 khususnya bagi sektor Infrastruktur, Guna Tanah dan Alam Sekitar, satu “Kertas Kerangka Dasar Kementerian Pembangunan” (*Ministry of Development Policy Framework Paper*) telahpun disediakan, antarlainnya mengandungi hala tuju dan komitmen-komitmen Kementerian dalam bidang-bidang yang menjadi keutamaan (*focus area*) iaitu dalam sektor Guna Tanah dan Perancangan, Perumahan yang Mampan, Pembangunan Infrastruktur, Alam Sekitar yang mampan, Pembangunan Kapasiti Industri Pembinaan dan Pembiayaan Infrastruktur melalui keadah-keadah lain.

SEKTOR GUNA TANAH DAN PERANCANGAN

Mengenai dengan hala tuju perancangan dan guna tanah, teras utama Kementerian ini adalah untuk memastikan perancangan dan penggunaan tanah adalah secara optima dengan memfokuskan terhadap mendokong kegiatan sosio-ekonomi.

Selaras dengan hasrat Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Di Pertuan Negara Brunei Darussalam dalam titah Baginda semasa Majlis Istiadat Pembukaan Rasmi bagi Mesyuarat Pertama dari Musim Permesyuaratan ke-14 Majlis Mesyuarat Negara bagi

menggerakkan pertumbuhan pertanian, Kementerian Pembangunan telah menggazet sejumlah 3,041.65 hectare tanah bagi pertumbuhan bidang pertanian.

Untuk tempoh sehingga tahun 2025 dan seterusnya, Pelan Induk Negara Brunei Darussalam menyarankan kemajuan ditumpukan dalam kawasan yang digelar urban footprint atau kawasan bandar sahaja dengan kemajuan yang lebih mampat atau compact. Sementara di antara strategi utama yang dikenalpasti bagi memastikan penggunaan tanah yang lebih optima adalah meningkatkan kepadatan tanah, menggalakkan kemajuan sisipan (*infill development*) dan kemajuan menegak (*vertical development*)

Dalam hal meningkatkan kepadatan tanah, Jabatan Perancangan Bandar dan Desa sedang giat mengkaji semula kadar kepadatan tanah perumahan yang sedia ada termasuklah nisbah plot atau plot ratio kemajuan. Pengemaskinian kapasiti undang-undang yang sedia ada untuk memperkesankan tugas-tugas utama jabatan supaya lebih efektif juga sedang dilaksanakan, dan Peraturan–Peraturan Perancangan Bandar dan Desa (Komposisi Kesalahan) telah digubal yang mana telah diperkenankan pada bulan Mei 2017. Peraturan–Peraturan ini memberi bidang kuasa kepada Jabatan untuk mengenakan kompaun bagi sebarang kesalahan di bawah Bab 23 Akta Perancangan Bandar dan Desa.

Bagi mendokong pembangunan yang berterusan yang boleh menyumbang kepada Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK), 'pusat-pusat pertumbuhan' atau *growth centres* di kawasan-kawasan bandar, pinggir bandar dan luar bandar telah dikenalpasti di dalam Pelan–Pelan daerah (*District Plan*) untuk disediakan konsep kemajuan dan potensi pelaksanaannya.

Sebagai kesinambungan kepada usaha berterusan ini, pihak jabatan telah pun mengenalpasti lima kawasan untuk disediakan Skim-Skim Perancangan yang dijangkakan siap pada tahun ini. Tujuan utama Skim-Skim perancangan ini adalah bagi kegunaan pihak berkenaan didalam mengawal atau menyelaraskan kemajuan di kawasan berkenaan.

Bagi mendokong 'Ease of Doing Business', dan perkhidmatan yang lebih mantap kepada orang ramai secara amnya, Kebenaran Perancangan, Pelan Bangunan sehingga proses kebenaran Kesiapan Kemajuan (Occupation Permit), jumlah 20 prosedur dalam tempoh 83 hari seperti yang dilaporkan oleh World Bank Ease of Doing Business Report 2018, adalah di dalam proses penyelarasan (*streamlining*) dengan sasaran 12 prosedur sahaja dalam tempoh 60 hari melalui 6 peringkat pelaksanaan. Secara purata tempoh kebenaran di sepanjang tahun 2017 bagi permohonan Kebenaran Perancangan ialah 13 hari jika dibandingkan dengan tempoh TPOR 14 hari. Sementara itu, tempoh purata bagi kebenaran Pelan Bangunan ialah 9 hari

bagi tempoh 14 hari TPOR, dan 4.5 hari bagi Kesiapan Kemajuan jika dibandingkan dengan tempoh TPOR 7 hari.

Dalam masa yang sama, Kementerian Pembangunan sedang berusaha dalam meneliti dan mengemaskinikan perancangan, dasar dan undang-undang berkaitan agar selaras bagi menangani isu masa kini. Jabatan Tanah juga dalam usaha meningkatkan keberkesanan proses dan Sistem Maklumat Permohonan dan Pendaftaran Tanah atau dikenali sebagai LARIS (*Land Application And Registration Information System*) yang bermula sejak Februari 2017 yang membolehkan Pemilik Tanah atau pihak Peguam menghadapi permohonan hal ehwal tanah secara *online land application*. Statistik sehingga Mac 2018 menunjukkan permohonan tanah melalui LARIS telah mencatat 90% penggunaannya dibandingkan dengan melalui kaunter perkhidmatan. Keberkesanannya sedang dalam kajian.

Mengikut perangkaan Jabatan Tanah, sehingga bulan Mac 2018, sejumlah 79,767 lot tanah begeran telah didaftarkan diseluruh negara dimana cukai tanah yang sepatutnya dikutip oleh Kerajaan bagi jumlah tersebut adalah dianggarkan berjumlah \$6.7 juta.

Tunggakan cukai tanah adalah sebahagian besar daripada tunggakan hasil Jabatan Tanah yang mengandungi jumlah yang terkumpul dari tahun-tahun kebelakangan. Jabatan Tanah telah menjalankan pelbagai usaha untuk dikutip tunggakan hasil cukai tanah melalui pembayaran *online*,

penggunaan media masa, iklan papan tanda, notis tuntutan, sekatan permohonan kemajuan tanah, pemotongan baksis dan sebagainya. Alhamdulillah, melalui pelaksanaan pelbagai inisiatif ini, sebanyak 32% penurunan tunggakan telah dicapai pada Tahun Kewangan 2017/2018.

PERUMAHAN NEGARA YANG MAMPAN

Penyediaan skim perumahan yang mampan dan berdayatahan kepada rakyat yang memerlukan bantuan perumahan adalah salah satu keutamaan kerajaan untuk meningkatkan kualiti hidup dan menyumbang ke arah kestabilan politik dan sosial.

Dalam penyediaan Skim Perumahan yang mampan, sehingga Februari 2018, Rancangan Perumahan Negara telah memperuntukkan 26,952 buah rumah terdiri daripada 22,139 buah dibawah Skim Rancangan Perumahan Negara dan 4,813 buah rumah dibawah Skim Tanah Kurnia Rakyat Jati. Manakala sejumlah keseluruhan 1932 lot tanah juga telah diperuntukkan terdiri daripada 1,888 di Rancangan Perumahan Negara dan 44 lot dibawah STKRJ.

Housing Focus Group (HFG), sebuah 'taskforce' yang telah ditubuhkan pada tahun 2016 dan dianggotai oleh agensi-agensi kerajaan yang terlibat di dalam program-program bantuan perumahan, dan bertujuan untuk menangani isu-

isu bantuan perumahan secara bersepadu, telah mengenalpasti beberapa tindakan utama yang akan dilaksanakan, iaitu:-

1. Pensejajaran antara skim bantuan yang sedia ada yang dikendalikan oleh beberapa agensi-agensi kerajaan untuk menghasilkan bantuan perumahan yang holistik dan 'inclusive' kepada rakyat yang memerlukan bantuan perumahan.
2. Mereviu syarat-syarat kelayakan bagi mendapatkan bantuan di bawah Skim Perumahan Negara untuk memastikan ianya selaras dengan objektif kerajaan untuk membantu rakyat yang memerlukan bantuan untuk mendapatkan perumahan. Di antara persyaratan yang diteliti semula ialah dari segi kelayakan umur, taraf kelamin, tahap pendapatan pemohon, dan keperluan untuk menabung perumahan.
3. Menerokai mekanisma alternatif bagi penghasilan perumahan yang lebih berdaya tahan disamping berpotensi di dalam penjimatan kos kepada kerajaan. Di antara mekanisma yang telah dinilai ialah kaedah *Public Private Partnership (PPP)* di beberapa kawasan perumahan yang ada, termasuk kawasan Perumahan Kg Lugu.
4. Meneliti peralihan Jabatan Kemajuan Perumahan kepada Lembaga Perbadanan untuk menyelaraskan pelaksanaan dasar dan pengurusan

program-program bantuan perumahan sesuai dengan pembaharuan-pembaharuan yang sedang dirancang.

Bagi menangani isu-isu pelanggaran peraturan dan syarat-syarat perumahan seperti penambahan rumah tanpa kebenaran, membina bangunan berasingan yang berbentuk kekal, mulai bulan Oktober 2017, Jabatan Kemajuan Perumahan telah diberi mandate bagi melaksanakan aktiviti penguatkuasaan mengikut peraturan dibawah Akta seksyen 23 & seksyen 24 *Building Control Order (BCO)*. Pihak orang ramai adalah dinasihatkan bagi memohon kebenaran dari pihak ABCi bagi sebarang penambahan rumah.

Setakat ini sebanyak 378 kes penguatkuasaan pelanggaran syarat telah dijalankan yang berhubung kait dengan pengubahsuaian dan penambahan rumah tanpa kebenaran dari pihak yang berkenaan. Usaha yang sama juga dijalankan terhadap penguatkuasaan penyewaan dan penjualan Rancangan Perumahan Negara kepada pihak ketiga dan menjalankan perniagaan. Usaha bagi mengurangkan tunggakan juga diteruskan dengan pencapaian pengurangan tunggakan sebanyak \$31.5 juta pada tahun ini dibandingkan dengan tahun lepas.

Bagi kawasan perumahan, perkhidmatan pengutipan sampah secara berlanggan telah diperkenalkan di Rancangan Perpindahan Negara Kg Lugu

bermula Ogos 2017 dan dikuatkuasakan dalam terma persetujuan mendiami rumah untuk dilaratkan kepada kawasan perumahan yang lain.

Mengenai dengan isu kebersihan didalam kawasan perumahan Negara, salah satu langkah adaptasi yang dijalankan masa kini adalah dengan menggalakkan penglibatan penghuni-penghuni perumahan melalui ketua kampung dalam sama-sama memelihara kebersihan persekitaran seperti memotong rumput di kawasan perumahan dan pembersihan longkang tanpa bergantung sepenuhnya kepada pihak Kerajaan. Contoh-contoh kejayaan langkah kerjasama ini dapat dilihat dari kawasan perumahan seperti **Skim Perumahan Meragang, Bukit Beruang di Tutong, Perumahan Rataie di Temburong, Perumahan Panchor (Mengkuabau) dan Rimba**. Usaha ini telahpun menunjukkan kepimpinan dan 'mind set' serta semangat yang positif dari Ketua-Ketua Kampung terutama sekali bagi yang bertanggungjawab bagi kawasan Skim Perumahan berkenaan, yang mana dijadikan sebagai inspirasi bagi Ketua Ketua Kampung dan Majlis Majlis Perundingan Kampung yang lain untuk mencontohnya.

PEMBANGUNAN INFRASTRUKTUR

Pembangunan Infrastruktur memainkan peranan penting dalam memperkaya kualiti hidup rakyat dan juga pertumbuhan ekonomi negara.

Menyentuh tentang pembangunan dan pengurusan prasarana **rangkaian jalan raya** di Negara ini, Kementerian Pembangunan amat mengambil berat tentang aspek keselamatan dan keselesaan para pengguna jalan raya. Sejauh ini Kementerian Pembangunan telah mencatatkan sejumlah kira-kira 3,100 km panjang jalan raya bagi seluruh Negara dan jumlah ini akan dijangka meningkat di masa akan datang. Kearah ini, pelbagai program penambahbaikan, pemeliharaan dan peningkatan telah pun diatur menerusi program tahunan dan juga jangka panjang melalui Rancangan Kemajuan Negara bagi rangkaian sistem jalanraya.

Dalam pada itu, Kementerian Pembangunan juga melaksanakan program-program kearah peningkatan perhubungan (*connectivity*) bagi membuka peluang perkembangan aktiviti sosio-ekonomi dan juga penyelesaian isu kesesakan jalan raya yang kian meningkat melalui pembangunan prasarana jalan raya dan jambatan yang mana beberapa projek mega telah pun siap dibina dan dibuka kepada lalulintas. Antaranya ialah projek pembinaan jejambat jejambat di persimpangan Jalan Gadong / Jalan Telanai, Jalan RIPAS / Jalan Pg Babu Raja, Lebuhraya Muara Tutong / Meragang, Projek

Lorong Kedua Seria Bypass Fasa 2 dan Jambatan Raja Isteri Pengiran Anak Hajah Saleha.

Dengan terbinanya projek–projek sedemikian maka jelas kelihatan impak–impak positif yang ketara dimana kawasan–kawasan yang terlibat telah menunjukkan kelancaran pergerakan lalulintas yang sebelum ini menjadi keluhan para pengguna jalan raya. In shaa Allah, untuk tahun–tahun mendatang program–program peningkatan dan perkembangan infrastruktur jalan raya sudah pun diatur dalam menampung isu kesesakan lalulintas terutama di kawasan perumahan Negara dan kawasan persekolahan.

Seterusnya, dalam menangani isu mitigasi banjir, meningkatkan sanitasi, perlindungan persisiran pantai dari hakisan, Kementerian Pembangunan meneruskan usaha dalam mengutamakan langkah langkah peningkatan secara holistik dan integrasi bersama agensi–agensi lain. Melalui projek–projek yang telah dilaksanakan selama ini, Kerajaan telah berhasil mengurangkan kawasan banjir berisiko ke 55 peratus, meningkatkan perlindungan pantai dari hakisan ke 60% dan meningkatkan sistem sanitasi ke 93% dan berhasrat untuk terus meningkatkan perkhidmatan melalui projek–projek yang dicadangkan dalam Rancangan Kemajuan Negara ke 11. Dalam menangani cabaran perubahan iklim dan selaras dengan pelan strategik Jabatan Saliran dan Pembetungan untuk mengurangkan kawasan

banjir, usaha bagi membina kolam tadahan, menaiktaraf sistem konektiviti saliran dan mendalami dan membesarkan hilir sungai akan di teruskan.

Disamping itu, kerja-kerja pemeliharaan juga diberi perhatian bagi memastikan fungsi sistem saliran utama (*stormdrain*) yang memuaskan melalui kerja-kerja pemeliharaan oleh pihak swasta secara kontrak penggal. Penekanan juga diberikan kepada tahap pemantauan dan proses peningkatan dalaman dalam pengurusan pengawalan kemajuan tanah dan impak kemajuan isu banjir.

Dalam pencapaian pembekalan air hampir 100% kepada penduduk dan rakyat di Negara ini, Kementerian Pembangunan juga memberikan tumpuan didalam RKN 11 bagi memastikan pengurusan sumber air yang effisyen dan pengeluaran bekalan air bersih mengikut Piawaian World Health Organisation serta mengurangkan kadar pembaziran air dari 45% ketahap yang lebih rendah melalui penggantian paip paip air lama.

Kos pengeluaran air bagi setiap meter padu adalah 90 sen per metre padu (cent/m³) dan kos bayaran pemakaian setiap meter padu ialah hanya 11 sen sahaja setiap pemakaian sehingga 54 meter padu; ini bermakna sejumlah besar bekalan air disubsidi oleh Kerajaan. Dengan penggunaan air di Negara Brunei yang masih antara yang tertinggi di rantau Asia dengan pemakaian 380 litre seorang sehari, ketahanan sumber air kita bagi generasi yang akan datang akan terjejas jika kesedaran dalam penggunaan air

secara bijak dan bercermat masih ditahap rendah. Kearah ini, usaha- secara berterusan dalam memberi kesedaran kepada orang ramai untuk mengamalkan budaya berjimat dan penggunaan air secara bijaksana serta usaha Kementerian dalam penggantian paip-paip lama termasuk penelitian harga tarif air juga telah dan sedang dilaksanakan.

Berikutan itu, Kementerian Pembangunan telah menyiapkan kajian dan penelitian mengenai harga tarif air yang ada masa dengan bertujuan bukan sahaja untuk mengurangkan subsidi kerajaan tetapi juga untuk mengubah minda masyarakat kita supaya penggunaan air yang lebih optimum, malahan juga mengurangkan pembaziran tanpa menjejaskan pihak yang berpendapatan rendah. Manakala penggunaan meter air prabayar (prepaid meter) bagi menggantikan sistem meter air konvensional yang sedia ada juga sedang didalam rancangan untuk dilaksanakan secara berperingkat-peringkat bertujuan untuk menangani isu-isu pembayaran bil air dan tunggakan.

ALAM SEKITAR YANG MAMPAN

Dalam pembangunan Negara, perlindungan, pemeliharaan dan pengawalan impak projek-projek kepada alam sekitar bagi yang dijalankan oleh pihak pemborong, industry, pengusaha mahupun pertubuhan bukan kerajaan juga ditekankan melalui 'Pengawasan Alam Sekitar' atau 'Environmental

Stewardship' . Ini adalah bagi mencapai kualiti alam sekitar yang tinggi di samping mempertingkatkan ekonomi Negara.

Selain daripada itu, selaku pengguna pula, kita juga perlu memainkan peranan dalam memastikan keindahan alam sekitar sentiasa terpelihara. Menjaga kebersihan alam sekitar memerlukan komitmen dari semua pihak. Dengan penubuhan jawatankuasa Induk Kebersihan yang diterajui oleh Kementerian Pembangunan bersama dengan Kementerian Hal Ehwal Dalam Negeri dan Kementerian Kesihatan yang memfokuskan kepada tiga bidang jurusan iaitu infrastruktur, kesedaran dan undang-undang, ianya menjurus kepada pelaksanaan usaha-usaha bagi menangani isu-isu kebersihan melalui agensi-agensi Kerajaan, bukan Kerajaan, Ketua Ketua Kampung, orang ramai secara bersepadu.

Pada Tahun 2017, Kerajaan telah membelanjakan lebih kurang \$5.4 juta bagi pengurusan sampah termasuk pemeliharaan sistem infrastrukturnya. Kementerian Pembangunan akan terus berusaha bagi meningkatkan sistem pembersihan sampah secara berintegrasi dengan agensi-agensi yang berkaitan terutama sekali dalam hal penguatkuasaan.

PEMBANGUNAN KAPASITI INDUSTRI PEMBINAAN

Bagi mencapai matlamat Kementerian Pembangunan dalam mengwujudkan industri pembinaan yang produktif dan kompeten, adalah menjadi keutamaan bagi menekankan usaha kepada perubahan asas cara industri pembinaan beroperasi.

Antara usaha ialah penekanan dalam penggunaan barangan, perkhidmatan dan peluang pekerjaan tempatan (*Local Business Development*) melalui projek-projek yang dilaksanakan. Penekanan dan keutamaan terhadap '*local content*' dalam pendaftaran pemborong, perlantikan Konsultan dan Pemborong bagi pelaksanaan projek-projek Kementerian telahpun dilaksanakan sejak dulu lagi hingga sekarang.

PEMBIAYAAN INFRASTRUKTUR atau *Infrastructure Financing*

Sebagai salah satu fokus utama di bawah Kertas Kerangka Dasar, Kementerian Pembangunan perlu memperluaskan sumber pembiayaan alternatif dengan memudahcara pembiayaan infrastruktur yang lebih efektif. Ianya sangat penting dengan mengambilkira komitmen kerajaan untuk menampung perbelanjaan pembinaan infrastruktur yang semakin meningkat demi untuk menjamin kepesatan pertumbuhan sosio-ekonomi negara.

Kearah ini, Kementerian telah mengenalpasti betapa pentingnya untuk melaksanakan beberapa pembaharuan institusi serta reformasi dasar (institutional and regulatory reforms) untuk membolehkan Kementerian ini bergerak ke hadapan bagi melaksanakan kepelbagaian dalam pembiayaan infrastruktur yang lebih berdaya saing. Keperluan bagi meningkatkan pelaburan perkongsian awam – swasta (PPP) pula adalah untuk merangka garis panduan yang jelas dalam bidang utama projek-projek infrastruktur yang berpotensi tinggi serta bankable yang dapat disasarkan bagi pelaburan PPP.

PENCAPAIAN

Mengenai dengan pencapaian Kementerian di sepanjang tahun 2017, Alhamdulillah, beberapa buah projek mega telah siap dilaksanakan bagi mendokong pertumbuhan ekonomi dan sosial yang mana dua daripada projek tersebut telah di buka rasmi oleh Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam pada bulan Oktober 2017 iaitu sempena sambutan Jubli Emas Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Menaiki Takhta seperti berikut:

1. **Pembinaan Taman Mahkota Jubli Emas** yang merupakan sebuah taman rekreasi yang mencerminkan identiti dan budaya negara yang berkonsepkan MIB. Ianya turut menyumbang kepada landasan

perekonomian dalam negara dan sebagai tarikan pelancong dan pelabur.

- 2. Pembinaan Jambatan Raja Isteri Pengiran Anak Hajah Saleha** yang merupakan *cable stayed bridge* yang pertama di negara ini sebagai penghubung antara Kampong Sg. Kebun dan Jalan Residency di kawasan Bandar Seri Begawan. Jambatan ini dibina bagi meningkatkan pergerakan penduduk, perdagangan dan aksesibiliti serta menggalakkan integrasi ekonomi tempatan.

Kedua-dua projek ini adalah merupakan mercu tanda selaras dengan Perancangan Induk Bandar Seri Begawan untuk menjadikannya pusat bandar yang dinamik, kompetitif, cantik, menarik dan berdaya tahan disamping menjana aktiviti perekonomian untuk dijadikan legasi kepada generasi akan datang.

Manakala, Projek **Empangan Ulu Tutong** yang telah siap pada bulan Jun 2017, merupakan sumber bekalan air bagi Daerah Brunei-Muara dan Tutong dijangkakan dapat bertahan hingga ketahun 2040 dan seterusnya, jika kadar penggunaan air dapat dikurangkan melalui kesedaran orang ramai dan usaha Kerajaan dalam mengawal penggunaan air.

Begitu juga dengan peningkatan bekalan air bersih bagi Daerah Brunei Muara terutama sekali bagi perumahan Mentiri dan kawasan Muara dengan

penyiapan projek pemasangan paip utama dari Bukit Barun ke Daerah Brunei Muara di sepanjang Lebuh raya Muara-Tutong. Disinilah, pentingnya kesedaran menggunakan air dengan bijaksana, memperbaiki kebocoran paip dan meningkatkan amalan penjimatan air antaranya melalui 'rain water harvesting' atau pengumpulan air hujan agar bekalan air dapat diteruskan hingga ke generasi akan datang.

Projek Skim Pencegahan Banjir kawasan Penaga, Daerah Belait juga turut menyumbang kepada pengurangan masalah banjir di kawasan-kawasan rendah yang sering di landa banjir, antara projek yang baru disiapkan.

Manakala Projek Pembinaan Jambatan Penghubung Daerah Brunei/Muara dan Temburong sepanjang 26 km sedang giat dilaksanakan dan Alhamdulillah, kemajuan keseluruhan projek masa ini ialah 43.8% iaitu 50 hari lebih awal dari tarikh yang dijadualkan. In Sha Allah, keseluruhan projek ini akan dijangkakan siap pada penghujung tahun 2019 dan penggunaannya akan bermula pada suku tahun pertama tahun 2020 tertakluk kepada kajian aliran trafik dan kerja-kerja pengurusan dan penyelarasan sempurna dilaksanakan.

Kesan 'spin-off' projek ini terhadap negara adalah menggalakkan, dimana setakat ini seramai 192 orang anak tempatan yang bekerja terdiri daripada 63 orang bertaraf pengurusan (managerial level) dan 129 orang bertaraf mahir dan separuh mahir. Jumlah keseluruhan pengambilan kerja anak

tempatan adalah melebihi dari jumlah awal yang dinyatakan semasa peringkat tawaran.

Begitu juga dengan perlantikan Konsultan dan Pemborong yang berdaftar yang terdiri dari anak tempatan memegang jawatan pengurusan yang tinggi dan penggalakkan gabungan 'join venture' antara pemborong anak tempatan dengan luar negeri. Ini adalah selaras dalam memenuhi hasrat Kerajaan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan dalam meningkatkan penglibatan anak tempatan secara mahir dan professional.

Manakala, penglibatan kontraktor tempatan (*subcontractors*) bagi tiga pakej kontrak utama adalah sejumlah 47.1% daripada jumlah harga kontrak dan 25.3% penggunaan bahan pembinaan yang di bekalkan adalah dari pembekal tempatan.

Impak penyiapan projek Jambatan ini nanti juga akan menyumbang kepada pertumbuhan sosio-ekonomi bagi Daerah Temburong melalui pusat-pusat pertumbuhan di kawasan bandar dan lingkungan kawasan jambatan selaras dengan perancangan dan Pelan-Pelan Kemajuan Bandar dan Desa bagi Daerah Temburong.

Mengenai Pengurusan Sumber Tenaga, Program Perkembangan Professional juga masih giat dijalankan kepada pegawai pegawai profesional (Arkitek, Jurutera, Juru Ukur, Pegawai Perancang, Pegawai

Tanah) untuk mengikuti kursus, latihan dan mendapatkan pengalaman dan bimbingan secara berterusan bagi membolehkan mereka memperolehi kompetensi dan pengalaman yang diperlukan untuk menjadi ahli *professional* badan berkanun (*Chartered Membership*) yang diiktiraf. Setakat ini terdapat 73 orang pegawai pegawai *profesional* kementerian ini telah menjadi ahli badan berkanun kepada badan-badan *profesional* tersebut manakala seramai 12 orang lagi dijangka akan menduduki peperiksaan dan temuduga untuk mendapatkan keahlian *Chartered ICE* dalam bidang kejuteraan pada bulan September tahun ini.

Disamping itu kementerian ini juga giat mengadakan berbagai jenis kursus teknikal dan bukan teknikal pada tahun 2017 seperti "*Technical Development Programme*" secara *in house* bagi kakitangan teknikal dalam divisyen 4 dan 5 dan akan meneruskan usaha-usaha bagi tahun 2018/2019 dalam memperkembangkan pegawai dan kakitangan yang berkemahiran dan professional.

Dan akhir sekali Yang Berhormat Pengerusi,

CABARAN

Dalam mengharungi cabaran masa kini dan bagi memenuhi expektasi orang ramai, Kementerian Pembangunan akan terus memfokuskan usaha-usaha

secara berhemah dalam menangani isu-isu pemeliharaan dan penggantian asset yang lama (*ageing*), mitigasi banjir disebabkan oleh perubahan iklim, mempromosikan kesedaran penjimatan air dan kebersihan serta melaksanakan penguatkuasaan secara bersepadu dan mengurangkan tunggakan. Di samping itu, usaha diteruskan bagi memperkukuhkan kesediaan organisasi agar menjadi dinamik dan beradaptasi bagi menjayakan setiap usaha pembaikan secara berdaya tahan.

Semua perancangan dan usaha-usaha berterusan Kementerian ini dalam menjalankan Pelan Strateji berpandukan *Policy Framework* sebagai hala tuju yang memfokuskan kepada sektor Perancangan & Guna Tanah, Penyediaan Perumahan, Pembangunan Infrastruktur & Penjagaan Alam Sekitar, adalah semata-mata bagi mendukung hasrat murni Kerajaan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam mencapai Wawasan Brunei 2035 nanti.

Yang Berhormat Pengerusi dan Ahli-Ahli Yang Berhormat,

Sekianlah sahaja secara ringkas yang dapat kaola terangkan mengenai tumpuan-tumpuan dan perkara-perkara keutamaan Kementerian Pembangunan dan jabatan-jabatan di bawahnya bagi Tahun Kewangan 2018/2019 ini untuk pengetahuan bersama.

Sekian

Wabillahi Taufik Walhidayah

Wassalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh

Terima kasih Yang Berhormat Pengerusi